

Vitenskapelig navn: *Persicaria foliosa* (H.Lindb.) Kitag.

Norsk navn: **evjeslirekne**

Familie: Polygonaceae – slireknefamilien

Artsbeskrivelse

Evjeslirekne *Persicaria foliosa* er en ettårig liten plante som vokser rundt vannstands nivå. Arten inntar en mellomposisjon mellom vannplantene og helofyttene. På grunn av vekstformen og at den ofte vokser på grunt vann er den inkludert blant kortskuddartene (isoetidene). Den har også store deler av bestandene på mer eller mindre tørt land og kan derfor karakteriseres som helofytt.

Evjeslirekne blir 3-40 cm høy med nedliggende eller opprette stengler, og kan være rikt grenet i nedre del (Jonsell 2000) (figur 2). Bladene er om lag jevnsmale (lineære) med kileformet basis, opp til 5(10) mm brede, og mangler alltid mørke flekker. Planter som står på land kan bli rødaktige, mens plantene som har stått i vann en tid ofte er grønne og kan ha bredere, men tynnere blad (Stridh 2008). Slira har tiltrykte korte hår på utsiden og 0,2-0,8 mm lange opprette hår i kanten (figur 3).

Aks- og blomsterskaftene er uten kjertler. De små blomstene, ca. 3 mm lange, er grønnaktige eller rødrosa, og sitter samlet i smale, glisne aks, som også kan ha små blad. Nøtta er glinsende, mørkebrun og 1,5-2 mm lang. Plantene blomstrer ofte, men kan ha dårlig fruktsetting.

Figur 1. En koloni av evjeslirekne *Persicaria foliosa* sammen med nålesivaks *Eleocharis acicularis* på oversvømmelsesstrand. Dette er et typisk habitat for arten. Nordre Øyeren, Akershus. Foto: ©Birna Rørslett.

Figur 2. Evjeslirekne er ofte sterkt forgreinet i nedre del. Rødfargete skudd og smale blad er artstypiske kjennetegn. Plantene blomstrer så vel over som under vann med lange, grisne aks. Vingersjøen, Kongsvinger. Foto: ©Birna Rørslett.

Figur 3. Slirene har korte kanthår, som regel godt under 1 mm lange. Dette er et viktig skilletegn mot den nærstående slektningen småslirekne *Persicaria minus*. 4X forstørret. Vingersjøen, Kongsvinger. Foto: ©Birna Rørslett.

mener at det kan være gunstig for evjeslirekne at slike lokaliteter får hvile fra beitetrykket en tid. Elven m.fl. (2013) antar at planten spres med fugl, eventuelt kyr og mennesker, i tillegg til nedstrømspredning i vann.

Økologi

Arten vokser helst på åpne leirete strender ved innsjøer og store elver, og i deltaområder. I Norge er den bare registrert i ferskvann, men i Sverige og Finland har den også forekomster ved Østersjøen, dvs. i svakt brakt vann.

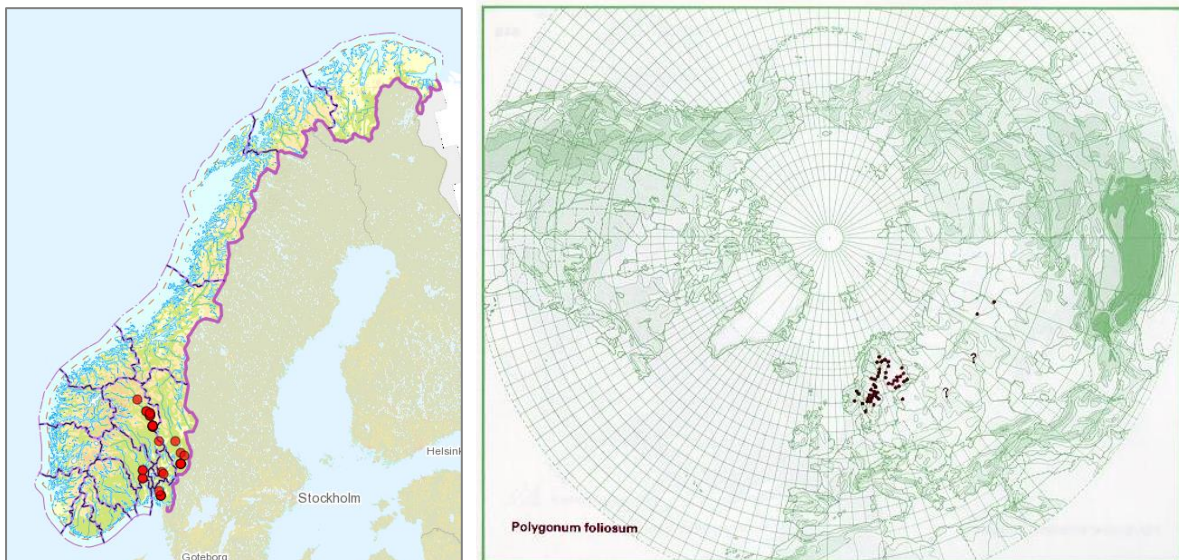
Frøene ser ut til å spire først når området tørrlegges på våren/forsommeren (Jonsell 2000). Dette medfører at antall planter varierer mye fra år til år avhengig av vannstandsvariasjonene i vekstperioden. Forekomstene langs de store elvene i Sverige er begunstiget av de naturlige variasjonene i vannstand (Stridh 2008). Det er derfor grunn til å tro at reguleringene har vært medvirkende årsak til at forekomstene langs Gudbrandsdalslågen og Glomma er redusert eller forsvunnet. Der tilgroingen holdes nede i strandområdene, enten ved uregulerte elver eller i områder med beitetrakk, vil være viktige lokaliteter for arten. I noen beiteområder kan det kanskje bli for mye trakk og Paulsson (2011)

Evjeslirekne står ofte sammen med pusleplanter som *Crassula aquatica*, *Elatine* spp., *Eleocharis acicularis*, *Limosella aquatica*, *Lythrum portula* og *Ranunculus reptans* (Jonsell 2000, egne obs.), og inngår dermed i rik kortskuddstrand (Fremstad 1997). Denne er vurdert som en sterkt truet vegetasjonstype (Fremstad og Moen 2001).

Utbredelse

Utbredelsen av evjeslirekne er stort sett begrenset til Fennoskandia, men med noen få forekomster østover i Russland. Den kan betegnes som endemisk for Østersjøområdet og tilstøtende deler av Fennoskandia. I Sverige finnes evjeslirekne i midtre og nordlige deler. Den har gått sterkt tilbake i hele utbredelsesområdet, særlig forekomstene ved de store regulerte elvene i Nord-Sverige er redusert. Imidlertid har den fortsatt store forekomster langs kysten og i tilknytning til elveutløp. Også i Finland hvor den fantes både i innlandet og langs kysten er den gått kraftig tilbake (<https://artfakta.se/>).

I Norge har den en sørøstlig utbredelse, og har vært kjent fra et 30-talls lokaliteter på Østlandet (Akershus, Buskerud, Oppland og Hedmark). Hovedtyngden av forekomsten nå synes å være langs Glomma-vassdraget, særlig strekningen Grue-Kongsvinger. Det er mindre forekomster i Øyeren og nedstrøms til Sarpsborg-distriktet, samt i Drammensvassdraget.

Figur. 4 Utbredelse av evjeslirekne i Norge (artskart.no, hentet 6.3.2020) (venstre) og utbredelse på den nordlige halvkule (Hultén og Fries 1986) (høyre). Utbredelse gitt med et forbehold da noen tilfeller av forveksling med småslirekne *Persicaria minus* ikke kan utelukkes.

Synonym

Polygonium foliosum H.Lindb.

Rødlistestatus

Evjeslirekne *Persicaria foliosa* er vurdert som sterkt truet (EN) på grunn av begrenset og svært fragmentert utbredelse og pågående reduksjon i forekomst, habitatkvalitet og reproduksjonsdyktige individer, samt stor fluktusjon (Solstad m.fl. 2021). Den er i sterk tilbakegang også i Sverige og Finland (Stridh 2008). Evjeslirekne er en nordisk ansvarsart (www.artsdatabanken.no), dvs. en art som har mer enn 25% av europeisk bestand i Norden. Norden har dermed et spesielt ansvar for å verne arten i henhold til Bonn- og Bern-konvensjonene.

Hovedkjennetegn

Evjeslirekne kan kjennes igjen på:

- liten plante med oftest opprette stengler som vokser på åpne strender eller helt grunt vann
- tørrlagte planter er ofte helt rødfargete, mens de er røde eller grønne hos vannformene
- aks- og blomsterskaftene er uten kjertler
- små grønnaktige eller rødrosa blomster som sitter samlet i smale, glisne aks
- slire med svært korte kanthår
- ingen bitter smak om man tygger forsiktig på et blad

Forvekslingsarter

Evjeslirekne kan vokse sammen med flere andre arter innenfor samme familie; f.eks. småslirekne *P. minor*, vasspepper *P. hydro Piper*, eller små landformer av vasslirekne *P. amphibia*.

Landformen av vasspepper har bredere og grønnere blad enn evjeslirekne, og store gule kjertler både på stilker og blomster. Hele planten har *skarp* peppersmak. Vannformen av evjeslirekne med grønnere og bredere blad kan kanskje blandes sammen med vasspepper. Her vil kjertlene hos den sistnevnte være en viktig skillekarakter.

Evjeslirekne kan være vanskelig å skille fra småslirekne *P. minor*, men den beste skillekarakteren er hårene på slira; småslirekne har lange kanthår, 2-4 mm lange, i motsetning til evjeslirekne hvor kanthårene bare er 0,2-0,8 mm lange (Jonsell 2000). Lengden og formen på nøtta er også viktige skillekarakterer. Småslirekne har dessuten som oftest bredere blad.

Landformene av vasslirekne skiller fra alle andre slirekne-arter ved å ha spisse, nokså jevnsmale blad med tverr bladbasis og hinnekantet slire. På denne vekstformen er bladene ofte om lag sittende.

Referanser

Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. NINA temahefte 12: 1-279.

Fremstad, E., Moen, A. (red.) 2001. Truete vegetasjonstyper i Norge. NTNU Vitenskapsmuseet. Rapport botanisk serie 2001-4.

Hultén, E. & Fries, M. 1986. Atlas of North European Vascular Plants north of the Tropic of Cancer. Koeltz Scientific Books, Königstein, 498 s.

Jonsell, B. (Ed.) 2000. Flora Nordica Volume 1, s. 248-249. The Bergius Foundation, The Royal Swedish Academy of Sciences, Stockholm. 2000.

Lid, J. & Lid, D.T. 2005. Norsk flora. Det Norske Samlaget. 6. utg. ved Reidar Elven.

Paulsson, H. 2010. Inventering av Ävjepilört, *Persicaria foliosa*, i Västernorrland 2009–2010. Länsstyrelsen Västernorrland.

Schou, J. C., Moeslund, B., Båstrup-Spohr, L., Sand-Jensen, K. 2017. Danmarks vandplanter. BFN's Forlag.

Solstad H, Elven R, Arnesen G, Eidesen PB, Gaarder G, Hegre H, Høitomt T, Mjelde M og Pedersen O (24.11.2021). Karplanter: Vurdering av evjeslirekne *Persicaria foliosa* for Norge. Norsk rødliste for arter 2021. Artsdatabanken. <https://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/12606>

Stridh, B. 2008. Åtgärdsprogram för ävjepilört (*Persicaria foliosa*) 2007–2011. Naturvårdsverket rapport 5821, mars 2008.